

מטעם 47 לפרשת יום הכפורים רמזים בטעמי המקרא בפרשה

בס"ד

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

בְּזֹאת (תביר) יבא אהרן אל הקדש (ויקרא מז,ג)

כידוע "זאת" גימטריא צום-קול-ממון. לכן בְּזֹאת יִכָּפֵר עֲוֹן יַעֲקֹב (ישעיה כז, ט). גליון מטעם זה יוקדש לפסוק (ויקרא טז, ג) "בְּזֹאת יבא אהרן אל הקדש" הנקרא בשחרית יום הכפורים. יזכנו ה' למחילה, לסליחה ולכפרה.

רבי שלום פרלוב מקאיידנאוו מבאר¹: בְּזֹאת יבא אהרן אל הקדש. 'בזאת' הוא מיעוט והכנעה, והטעם של בְּזֹאת הוא **תביר רמז ללב נשבר**. גם 'תביר' אותיות 'ברית' רומז שאי אפשר לבא לבחינת הקדושה כי אם ע"י שמירת הברית.

רבי נחום בראנדווין מבורשטיין מבאר²:

'בזאת' עולה (=גימטריא) 'קדוש' והטעם מן בְּזֹאת הוא **תביר**, מרומז מי שיש לו לב **נשבר** יוכל לבא אל הקדש, כי 'שפל' עולה 'קדוש'. והטעם מן בְּזֹאת הוא תביר, לשון שבירה, היינו **החצי מן 'בזאת' עולה 'ה'**, ומרומז שזכה להכניע היצר הנדמה כהר (סוכה נב עא), **ולשבר** תוקף היצר הרע.

רבי יעקב אסט מבאר³: איתא בזוה"ק דג' פעמים נמצא כתוב תפילה: "תפלה לעני" (תהלים קב), וכמו כן "תפלה למשה" (תהלים צ) ו"תפלה לדוד" (תהלים י"ז ופ"ו). ואומר הזוה"ק, דהתפלה שנאמרה ע"י העני היא החשובה והמתקבלת ביותר. ולא זאת בלבד אלא גם התפילות האחרות שבני אדם מתפללים, אם נאמרו בלא כונה ואינם יכולים לעלות ולהתקבל לפני כסא כבודו, על ידי תפלה זו הם מתעלים ומתקבלים לפניו כביכול. וזה שכתב - 'תפלה לעני כי יעטף', כלומד שתפלת העני עוטפת בכנפיה את שאר התפילות ומעלתן עמה לפני הבורא יתברך. וכן גבי כהן גדול כתיב בְּזֹאת יבא אהרן אל הקדש, הנגינה על בְּזֹאת היא **תביר** כלומר ע"י **דלבו יהיה נשבר בקרבו יוכל לכפר על ישראל ולהעלות כל תפילותיהם לפני הבורא יתברך**⁵.

¹ **דברי שלום על התורה והעבודה**, רבי שלום פרלוב מקאיידנאוו, וילנא תרמ"ב, סוף פרשת אחרי, עמ' 98 (ניו יורק תשע"ד עמ' קפג).

² **אמרי ברכה**, רבי נחום בראנדווין מבורשטיין, לבוב תרנח, דף קלד עב.

³ **שושני יעקב**, רבי יעקב אסט, ירושלים תשי"ט, עמ' קמז.

⁴ **זוהר** חלק ג דף קצה עא: "אבל תלת אינון דאקרון תפלה, (תהלים צ א) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית כגיניה בבר נש אחרא, (שם פו א) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה דלית כגיניה במלכא אחרא, תפלה לעני, תפלה איהי, מאינון תלת:

מאן חשיבא מכלהו, הוי אימא תפלה דעני, תפלה דא קדים לתפלה דמשה, וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא, מאי טעמא, בגין דעני איהו תביר לבא, וכתוב (שם לד יט) קרוב יהוה לנשברי לב וגו', ומסכנא עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא, וקודשא בריך הוא אצית ושמע מלוי:

כיון דצלי צלותיה, פתח כל כוי רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף, כי יעטוף מבעי ליה, מאי כי יעטוף, אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת, וקודשא בריך הוא אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי, לא בעינא הכא בי דינא דידונן ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא, וקודשא בריך הוא אתיחד בלחודיו באינון תורעמין בההיא צלותא, דכתיב ולפני יהוה ישפוך שיחו, לפני יהוה ודאי".

(אך נראה שהכוונה ש"עטיף" הכוונה שהתפללות מתעכבות, ראה רש"י על בראשית ל, מב: ובהעטיפ - לשון איחור כתרומתו ובלקשות. (ש.ה)).

⁵ כעין זה מבאר **משיבת נפש על התורה**, רבי חיים דוב וויסבערג, ניו יורק תשמה, עמ' צט: בזאת..הטעם הוא תביר י"ל דעיקר הכל איך לבא אל הקדושה הוא **השפלות**, שיכיר באמת את מצבו השפל, ויהיה בעיניו כאין ממש, פחות מתולעת ועלה נדף, ואז ואני אשכון את דכא כתיב. משא"כ מי שהוא מתגאה אז אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד וכן ע"י השפלות נמתקים הדינים שהדינים הם בחי' יש והם יכולים לשרות רק על מי שהוא בעיניו יש, משא"כ מי שהוא בעיניו אין ממש אז אין להדינים על מי לשלוט ונמתקים הדינים בשורשם.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

בְּנֵאלֹת (תביר) יבא אֶהָרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז,ג)

רבי שרגא פייש פאללאק מבאר⁶: **בְּנֵאלֹת** יבא אֶהָרֶן, הנגינה של מלת **בְּנֵאלֹת תביר**, לרמז שכהן גדול "**תביר**" יבא אל הקדש, כי לב **נְשֹׁבֵר** וְנִדְכָּה אֱלֵהֶם לא תִבְזֶה (תהלים נא,יט). ודוגמתו כל ישראל יעשה כן ביום הכפורים, ככתוב "וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יִדְוֹד תִּקְרְאוּ" (ישעי' סא,ו).

רבי פתחיה אוריאל גוטליב מבאר: כבר נודע בשער בת רבים, על בעל **דברי חיים מצאנז** שהיה מתייחד בחדרו איזה שיעור זמן קודם תקיעת שופר, וכשהתחקו אחריו התגלה שאינו עוסק בכוונות ונסתרות כלל רק יושב ועוסק בפלפולה של תורה, בספר "קצות החושן".

ולבאר הנהגתו זו נראה ע"פ מה שדרשו חז"ל על פסוק זה: רבי יודן פתר בכהן גדול בכניסתו לבית קדה"ק חבילות חבילות של מצוות בידו. בזכות התורה, וזאת התורה, ובזכות המילה, זאת בריתי אשר תשמרו. בזכות שבת, אשרי אנוש יעשה זאת וכו", ומונה והולך במדרש עוד כמה ענינים שבזכותם נכנס כה"ג לקדה"ק.

על הפסוק (דברים ד,מד): "זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל", דורשת הגמרא במסכת יומא (עב עב) "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המות", הנצי"ב **בהעמק דבר** (דברים ד, מד) מפרש את הדרשה: "הגמ' הבינה פ' המקרא דלא מיירי בלימוד מה שכבר מקובל⁸ אלא אֶשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לחדש הלכות, שזהו חלקו של משה ביחוד, על כן נאמר לשון שם", והדרך להגיע לכך, היא על ידי יגיעה, כפי שכתב עוד הנצי"ב בהרחב דבר בפרשה זו בענין מצות הבדלת ערי מקלט על ידי משה, שהיה משה מעיין בהלכות אלו ומתייגע בהם עוד בטרם נכנסו לארץ ובא לידי הלכה למעשה [יעו"ש בהרחבת דבריו].

והנה מטבע הלשון "זאת" לענין תלמוד תורה, מצינו גם בפרשת חוקת (יט, יד) וכדדרש ריש לקיש במסכת שבת (פג עב) "אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנא' וזאת התורה אדם כי ימות באה"ל", דרשה זו משלימה את דברי חז"ל ביומא הנ"ל, וכדברי הנצי"ב שהביטוי "זאת התורה", מורה על יגיעתה של תורה כדי לפלפל ולחדש בה.

נמצא שכה"ג הנכנס לקדה"ק ובידו זכות התורה, לא מדובר בלימוד גרידא אלא בתורה של "ממית עצמו עליה", וכרמז בטעם של תיבת **בְּנֵאלֹת** שהוא "**תביר**", מלשון **מיתה** כמבואר בב"ק (נד עא) לענין כלים ש**שבירתן** זו מיתתן.

ויובן היטב מעתה דרשת חז"ל בהוריות לענין ממזר ת"ח שקודם לכה"ג עם הארץ, "א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא יקרה היא מפנינים מכה"ג הנכנס לפני ולפנים", שהרי הזכות הראשונה והעיקרית⁹ שבזכותה נכנס כה"ג לפני ולפנים היא זכות התורה כדברי המדרש הנ"ל.

ובהלכות שופר אמרו בש"ס (ר"ה כו עא) ששופר של פרה פסול לרבנן, משום שאין קטיגור נעשה סניגור כשם שאמר רב חסדא שאין כה"ג נכנס ביוה"כ לקדה"ק בבגדי זהב מטעם זה, ופריך "והא איכא בגדי זהב מבחוץ?" ומשני "מבפנים קא אמרינן", ופריך "שופר נמי מבחוץ הוא?" ומשני "כיון דלזכרון הוא כלפנים דמי". שמענו שתקיעת שופר היא בבחינת כניסת פנים של כה"ג ביוה"כ, וא"כ כשם שכה"ג נכנס לפני ולפנים בזכות פלפולה, יגיעתה וחיידושה של תורה, גם לתקיעת שופר יש לבוא עם זכות פלפולה ויגיעת התורה, **כהנהגת הדברי חיים מצאנז**.

⁶ **תשב"י על פרשיות התורה**, רבי שרגא פייש פאללאק רב בקהילת וואיטצען, ואץ תרפ"ז, דף נז עב.

⁷ **ויקרא רבה** כא, ו, הובא **ברמב"ן** ריש פרשת אחרי (טז, ג).

⁸ כלומר שהתקבל במסורת.

⁹ כי לשון "זאת" ביחס לתורה נכפלה פעמיים בתורה, ואילו שאר מצוות שנזכרו במדרש רק פעם אחת נאמר בהם "זאת".